Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Muistio

29.9.2025

VN/30720/2024
VN/30720/2024-MMM-13

Valtiovarainvaliokunnan maatalousjaoston kuuleminen keskiviikkona 01.10.2025 klo 10.30

HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026 – Teema: Metsätalous, tilannekatsaus TAE:n näkökulmasta, rahoituksen riittävyys

Asiantuntijalausuntonani koskien hallituksen esitystä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026 esitän maa- ja metsätalousministeriön osalta kunnioittavasti seuraavaa.

Metsätalouden määrärahat momenteittain:

30.40.44. Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (arviomääräraha)

Määrärahaa saa käyttää kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015, jäljempänä *kemera*) ja metsätalouden määräaikaisen kannustejärjestelmälain (71/2023, jäljempänä *kannustejärjestelmälaki*) nojalla myönnettävien tukien maksamiseen. Määrärahaa esitetään ensivuodelle 36,247 miljoonaa euroa. Tämä on 1,03 miljoonaa euroa vähemmän kuin tänä vuonna. Momentin rahoitukseen sisältyy hallituksen puoliväliriihessä metsien kasvun ja hiilinielujen lisäämiseksi tekemä 3,5 miljoonan euron lisäys metsälannoitukseen.

Vuoden 2025 määrärahat ennustetaan käytettäväksi kokonaan, eivätkä varat todennäköisesti tule riittämän kaikkiin maksatuksiin. Mikäli tältä vuodelta siirtyy ensivuodelle paljon maksatuksia tämä heikentää ensivuoden rahoituksen riittävyyttä.

Momenttiin sisältyy myöntövaltuus. Myöntövaltuutta esitetään ensivuodelle 20 miljoonaa euroa. Myöntövaltuuden käyttöä edellyttäviä työlajeja ovat terveyslannoitus, suometsän hoitosuunnitelma, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekeminen sekä yksityisteiden perusparannus. Taimikon ja nuoren metsän hoito ei edellytä myöntövaltuutta.

Talousarvioesityksen yhteydessä on annettu hallituksen esitys kannustejärjestelmälain muutoksesta. Esityksen mukaan lakiin lisättäisiin säännökset, jotka mahdollistaisivat tulosperusteisten tukien ja ympäristöllisten tarjouskilpailujen kokeilun. Toimenpiteitä, joihin tukea momentilta jatkossa myönnettäisiin, olisi keskimääräistä suuremman lehtipuuosuuden jättäminen taimikon ja nuoren metsän hoitotyössä. Tämä kokeilu alkaisi vasta vuonna 2027.

30.40.45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Määrärahaa saa käyttää kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) ja metsätalouden määräaikaisen kannustejärjestelmälain (71/2023) nojalla tuen maksamiseen metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi. Momentille esitetään ensivuodelle 11,027 miljoonaa euroa, mikä on yhtä paljon kuin kuluvana vuonna. Määrärahalla rahoitetaan ympäristötukisopimuksia, metsäluonnon hoitoa ja kulotusta. Määrärahalla toteutetaan METSO- ja Helmi –ohjelmia. METSO-ohjelman jatkoesitys 2026–2040 on tällä hetkellä lausunnolla ja siitä on tarkoitus päättää valtioneuvostossa vielä kuluvan syksyn aikana.

Talousarvioesityksen yhteydessä on annettu hallituksen esitys kannustejärjestelmälain muutoksesta. Esityksen mukaan lakiin lisättäisiin säännökset, jotka mahdollistaisivat tulosperusteisten tukien ja ympäristöllisten tarjouskilpailujen kokeilun. Toimenpiteitä, joihin tukea momentilta jatkossa myönnettäisiin, olisivat suojavyöhykkeen jättäminen, suon ennallistaminen ja lehdon luonnonhoito. Näistä kaksi viimeksi mainittua alkaisi ensi vuonna. Kokeilun takia momentille lisätään myöntövaltuus. Vuonna 2026 myöntövaltuutta olisi käytössä 0,8 miljoonaa euroa.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Maa- ja metsätalousministeriö				
PL 30 00023 Valtioneuvosto	Hallituskatu 3 A Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.mmm@gov.fi

Uuden kannustejärjestelmän toimeenpanoon tarvittavan tietojärjestelmän ongelmat on saatu korjattua Suomen metsäkeskuksessa. Tästä ja siirtymisestä toimijavalmisteluun ympäristötukisopimuksissa vuonna 2024 aiheutunutta jälkeenjääneisyyttä on saatu kurottua kiinni.

EU:n ennallistamisasetus tuli voimaan 18.8.2024. Suomi on valmistelemassa kansallista ennallistamissuunnitelma. Ennallistamisen toimeenpanoon ei tämänhetkisen tiedon mukaan ole tulossa erillistä EU-rahoitusta. Ennallistamisasetuksen toimeenpano edellyttänee olemassa olevien politiikkainstrumenttien (esim. METSO, Helmi, NOUSU, SOTKA) rahoituksen kasvattamista vuosikymmenen viimeisinä vuosina. Tarpeet täsmentyvät ennallistamissuunnitelman valmistelun myötä.

30.40.46. Valtionavustus Suomen metsäkeskukselle (siirtomääräraha 2 v)

Suomen metsäkeskukselle esitetään 41,074 miljoonan euron rahoitusta. Vuoden 2025 varsinaiseen talousarvioon verrattuna määräraha laskee 0,305 miljoonaa euroa. Lisäyksenä huomioitu palkkausten tarkistukset (+0,991 milj. euroa) ja vähennyksenä hallitusohjelman mukaiset toimintamenosäästöt, jotka vähentävät metsäkeskuksen valtionapua noin 1,3 milj. eurolla.

Suomen metsäkeskuksen tehtävänä on metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen, metsiä koskevan lainsäädännön toimeenpano ja metsätietoihin liittyvien tehtävien hoitaminen.

30.40.47. Tuki joutoalueiden metsitykseen (siirtomääräraha 3 v)

Määrärahaa saa käyttää metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain (1114/2020) nojalla myönnettävien tukien maksamiseen. Joutoalueiden metsitystukijärjestelmä on päättynyt vuoden 2023 lopussa. Metsitettäväksi hyväksyttiin joutoalueita yhteensä noin 6 400 hehtaaria. Momentille esitetään vuodelle 2026 1,0 miljoonan euron määrärahaa aikaisemmin tehtyjen tukipäätösten mukaisten hoitopalkkioiden maksatuksiin.

30.40.53. Eräät luonnonvaratalouden valtionavustukset (siirtomääräraha 2 v)

Määrärahaa saa käyttää metsäpuiden siemenviljelysten perustamista ja metsäpuiden siementuotannon kehittämistä varten myönnettävien valtionavustusten maksamiseen sekä valtionavustusten maksamiseen luonnonvara-alan yleishyödyllisille yhteisöille. Momentille esitetään 1,332 miljoonaa euroa, mikä on samansuuruinen kuin vuoden 2025 rahoitus.

30.64.50. Metsähallitus

Metsähallituksen yleistehtävänä on käyttää, hoitaa ja suojella hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi ja toimia tuloksellisesti. Metsähallituksen liiketoiminnan toimialana on sen hallintaan osoitetun valtion maa- ja vesiomaisuuden taloudellinen hyödyntäminen sekä maa- ja vesiomaisuuden hallintaan liittyvää liiketoimintaa harjoittavien tytär- ja osakkuusyhtiöiden osakkeiden hallinnointi.

Maa- ja metsätalousministeriö on alustavasti asettanut Metsähallituksen liiketoiminnan vuoden 2026 tulostavoitteeksi (tilikauden tulos) 169,1 milj. euroa. Tavoite vastaa 6,8 prosentin tuottoa Metsähallituksen liiketoimintaan sijoitetulle pääomalle. Alustava tuloutustavoite vuonna 2026 on 138,0 milj. euroa vuoden 2025 tuloksesta. Tuloutus sisältää 8 milj. euron kertaluonteisen lisäyksen omistajapoliittisissa linjauksissa määritettyyn tuloutustasoon nähden. Tulostavoitteen saavuttaminen edellyttää, että liiketoiminnan kannattavuus säilyy hyvällä tasolla. Tulostavoite ei edellytä Metsähallituksen luonnonvarasuunnitelmissa asetettujen hakkuutavoitteiden nostamista. Valtioneuvosto päättää tuloutuksen määrästä vuoden 2025 tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä. Metsähallituksen tuloutus menee momentille 13.05.01.

Metsähallituksen liiketoiminnan metsämaan pinta-ala oli vuoden 2024 lopussa 3 474 000 ha, mistä metsähallituslain mukaisten yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden takia käyttörajoituksen piirissä oleva pinta-ala oli 617 000 ha. Kokonaan talouskäytön ulkopuolella oli 346 000 ha ja rajoitetun käytön piirissä 272 000 ha. Yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioonottamisesta aiheutuva kokonaispanostuksen taso oli vuoden 2024 lopussa 117,1 milj. euroa.

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien hoitamiseen esitetään maa- ja metsätalousministeriön pääluokan momentille 30.64.50 7,007 miljoonaa euroa. Määräraha on 127 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2025. Vähennys aiheutuu lähinnä hallitusohjelman mukaisista toimintamenosäästöistä.

Määrärahojen lisäksi Metsähallitus saa käyttää ne Metsähallitukselle kertyvät julkisten hallintotehtävien tulot, jotka kuuluvat maa- ja metsätalousministeriön toimialaan. Kertyvien tulojen määräksi arvioidaan 6 600 000 euroa, joista metsästyksen ja kalastuksen tuloja 6 100 000 euroa ja metsäpuiden siemenen myyntituloja 500 000 euroa.

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien perusrahoitus on niukka lisääntyneisiin tehtäviin nähden. Tilanne on haasteellinen erityisesti erävalvonnassa ja kalastuksen hoidon tehtävissä. Erävalvonnan tarvetta on lisännyt kävijämäärien voimakas kasvu Metsähallituksen ylläpitämissä luonto- ja virkistyskohteissa. Maa- ja metsätalousministeriön momentilta rahoitetaan myös ympäristöministeriön vastuulle kuuluvien kansallispuistojen erävalvonta. Uudet kansallispuistot ovat osaltaan lisänneet erävalvonnan tarvetta.

Lisäksi julkisten hallintotehtävien hoitamiseen esitetään rahoitusta ympäristöministeriön pääluokan momentille 35.10.52 niihin tehtäviin, joita ympäristöministeriö ohjaa.

Tutkimus ja kehittämistoiminta

Hallitus jatkaa 10 miljoonan euron panostusta biotaloussektorin arvonlisän kasvuun ja huoltovarmuuden turvaamiseen. Kasvupaketista 2,5 milj. euroa osoitetaan metsäbiotalouden arvonlisän kasvattamiseen kohdistuen innovaatio- ja liiketoimintaosaamista tukevien Uudispuu-hubin sekä alueellisten puuhubien muodostaman verkoston valmisteluun ja käynnistämiseen, koulutusekosysteemejä kehittävän OsaaPuu-hubin suunnitteluun ja käynnistämiseen sekä metsäbiotalouden tiedepaneelin toiminnan vakiinnuttamiseen. Metsäbiotalouden arvonlisän kasvattamiseen tarkoitettu rahoitus on budjetoitu momenteille 30.01.05 Luonnonvarakeskuksen toimintamenot sekä 30.40.22 Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen.

Metsäalan kehittämishankkeiden rahoitukseen on käytettävissä osa momentin 30.40.22 Luonnonvara- ja biotalouden edistämisen määrärahasta. Määrärahasta arvioidaan käytettäväksi metsäbiotalouden tiedepaneelin rahoitukseen 800 000 euroa, kansallisen metsästrategian toimeenpanoon ja muihin metsäalan kehittämishankkeisiin 1,852 miljoonaa euroa, metsätuhojen ennaltaehkäisyyn 700 000 euroa ja metsäbiotalouden arvonlisän kasvattamista edistäviin toimiin 500 000 euroa.

Lisäksi metsätaloutta edistävään tutkimukseen ja kehittämiseen suuntautuu osa momenttien 30.01.05 Luonnonvarakeskuksen toimintamenot ja 30.01.22 Tutkimus ja kehittäminen määrärahoista.

Metsäneuvos Erno Järvinen

Liitteet Napsauta tähän hiirellä ja kirjoita liitteiden nimet kukin omalle rivilleen. Rivinvaihto enterillä.

Jakelu Eduskunta, Kaisa Iso-Sipilä

Tiedoksi